

המ ש ק herd	פרות בממוצע aver. cows	חלב ק"ג milk Kgs	שומן ק"ג fat Kgs	% השומן fat
28. ארבל	182.3	5,099	173	3.39
29. בורגתא	187.0	5,084	172	3.39
30. הזורעים	203.3	5,030	158	3.15
31. רנחיה	55.0	4,997	169	3.39
32. כפר-טרומן	30.3	4,880	163	3.35
33. גנתון	340.0	4,676	144	3.09
המ ש ק herd	פרות בממוצע aver. cows	חלב ק"ג milk Kgs	שומן ק"ג fat Kgs	% השומן fat
34. חגור	52.9	4,646	159	3.43
35. שפיר — איזור	464.2	4,636	156	3.37
36. ירחיב	47.0	4,614	157	3.40
37. צלפון	405.9	4,263	142	3.34
38. גבעת-כח	46.4	4,234	141	3.33

התפלגות המשקים לפי מספר החולבות בעדריהם

ערוכה לפי הדו"חות החודשיים לביקורת החלב של האגודה לביקורת החלב

בציבור החקלאי שלנו בכלל, ובחוגי הבוקרים במיוחד, שוררת הדיעה, שלהבטחת הרווחיות מענף הבקר-חלב מן ההכרח להגדיל את העדרים. הגדלת העדרים תצדיק גם את ההשקעות הכספיות הגדולות הנדרשות במבנים, בציוד הטכני והמיכון המודרני לחליבה.

המדובר בלפחות ב-300 פרות ויותר במשק הקיבוצי והמושבי-שיתופי, וכ-30 פרות במשק המשפחתי המושבי. המתחייב מהן — קיום וגידול כל השגר לצורכי תחלופה, התפתחות והגדלה נוספת, ויחד עם אלה שמירה על הישגינו והרחבתם בייצוא בקר לחו"ל המתרחב, והספקת התצרוכת הארצית בשוק — בבקר, בחלב ומוצרי, וחלקית גם בבשר.

הצריכה של אוכלוסיית האדם בארץ בחלב ומוצרי השונים ובבשר, הגדלה ומוסיפה בתדירות, מצדיקה אף היא את השאיפה והתחירה להגדלת העדרים והגברת הייצור.

מעניין היה לבחון — איך, באיזו מידה משתקפת למעשה הגדלת העדרים בשדה. איך התפתחו המשקים, איך התחלקו והתפלגו עדרי הבקר לפי מספר החולבות בקיבוצים ובמושבים השיתופיים, וכן במושבים הוותיקים שבביקורת החלב בשנה האחרונה — תשל"ג. את הרפת השיתופית בחנתי לאורך כל השנה, לפי חודשי הביקורת, החל מאוקטובר 72 עד (בכלל) ספטמבר 73. להבלטת יתר של השינויים בהתפלגות המשקים העליתי גם את הנתונים של ספטמבר 72 מול ספטמבר 73 במשקים השיתופיים.

לגבי המושבים, שהם מועטים בביקורת א' (מספר המושבים שבביקורת ב' אינו יציב עוד, יש חילופים רבים במספר המשקים ביישובים ובמספרם הם, ואינם ניתנים עוד להשוואה) נקטתי רק בהשוואה בין מניין הבקר בתחילת השנה — אוקטובר 72 לבין מניינו בסופה — ספטמבר 73. ראה טבלאות 1, 2 להלן:

טבלה 1. התפלגות המשקים לפי מספר החולבות בעדריהם בתשל"ג

מספר העדרים בביקורת	מספר המשקים לפי מספר החולבות בעדר	מספר המשקים לפי מספר החולבות בעדר	מספר המשקים לפי מספר החולבות בעדר	מספר המשקים לפי מספר החולבות בעדר	מספר המשקים לפי מספר החולבות בעדר	מספר המשקים לפי מספר החולבות בעדר	חודשי הביקורת
	150—100	200—151	250—201	300—251	350—301	+ 351	
אוקטובר 72	187	37	79	45	16	7	3
נובמבר	186	36	75	47	16	10	2
דצמבר	186	36	73	44	20	11	2
ינואר 73	183	31	73	48	19	9	3
פברואר	187	30	75	49	21	9	3
מארס	186	26	73	51	24	7	5
אפריל	180	26	68	48	25	8	5
מאי	185	22	70	57	22	7	7
יוני	185	23	66	61	21	6	8
יולי	187	20	70	60	23	7	7
אוגוסט	185	16	68	65	21	7	8
ספטמבר 73	183	17	61	66	23	9	7
לשם השוואה —							
ספטמבר 72	185	41	79	40	15	8	2

הערות וסיכומים:

- (1) בטור הראשון — 150—100 כלולים עוד בחודשים הראשונים של השנה מספר משקים עם מספר פרות קטן מ-100, במחצית השנייה של השנה נעלמו, אם חוסלו או שגדלו.
- (2) בטור האחרון — 351 +, כלולים גם משקים עם יותר מ-400 חולבות, באוקטובר 72 — משק אחד, אשר הגיע בסוף השנה ל-462 פרות (גבעת חיים, מאוחד), ועד סוף השנה התווסף עוד משק אחד עם 412 פרות (משק זיקים).
- (3) אכן, ניכרת תזוזה בהגדלת העדרים. מספרם עם יותר מ-300 פרות היה בתחילת השנה — 10, ובחודש האחרון של שנת תשל"ג עלה ל-16 (כולל 2 עם יותר מ-400 פרות). כן, בשני הטורים — 300—201 גדל מספר העדרים מ-61 ל-89. לעומתם קטן מספר העדרים מ-100 עד 200 מ-116 בתחילת השנה ל-78 בסופה, וכאמור לעיל לא קיימים עוד עדרים עם פחות מ-100 פרות חולבות.
- (4) המספר הכללי של הפרות בביקורת בסקטור השיתופי היה בספטמבר 72, ב-185 משקים, 36,656; ואילו בספטמבר 73, ב-183 משקים, היו 39,827 פרות.

טבלה 2. השינויים בעדר החולבות הכללי במושבים בביקורת א'

ה מו ש ב	מ נ י ין ה פ ר ו ת		הגדלה או הפחתה — +	ה ע ר ה כ ל ל י ת
	באוקטובר 72	ספטמבר 73		
באר טוביה	1438	1704	+ 266	התמונה אחרת במושבי ביקורת
בוסתן הגליל	170	181	+ 11	א'. רק במושבים הוותיקים-
בית יצחק	458	481	+ 23	הגדולים היתה הגדלה ניכרת
בית לחם הגלילית *	170	—	—	משמעותית במספר הפרות.
בית שערים	495	525	+ 30	אמנם ייתכן, שהוקטן מספר
בלפוריה	301	272	— 29	המשקים ביישוב זה או אחר,
יקנעם	222	305	+ 83	שמקיימים ענף החלב, אבל יחד
כפר ביאליק	104	106	+ 2	עם זאת לא הוקטן אלא אף
כפר ויתקין	1023	1125	+ 102	גדל מספר החולבות ביישוב.
כפר ורבורג	869	790	— 79	בסיכום הכללי היה מספר הפרות
כפר ידידיה	283	287	+ 4	בביקורת אוקטובר 72 — 8000.
כפר יהושע	979	1157	+ 178	ובספטמבר 73 — 8587.
כפר יהזקאל	796	863	+ 67	
נהלל	641	733	+ 92	
שאר ישוב	51	58	+ 7	* בית לחם הגלילית עברה
				לביקורת ב'. למעשה, גדל מספר
ס"ה פרות	8000	8587	+ 587	הפרות בביקורת א' בעוד 170.

ח. עפרוני

סיכומי ביקורת החלב לפני 40 שנה — תרצ"ב

(הועתק ממחברת השמורה בארכיון ההתאחדות)

סיכום תנוכת-החלב בשנת 33—1932

ה ע ר ו ת	עליה ביחס ל-1931—32		ימי הליכה	%	ק"ג חלב	ק"ג שומן	מספר פרות	הגיל
	שומן ק"ג	חלב ק"ג						
הפרה הכי טובה בחלב	— 3.3	— 299	275	3.75	130	3454	45	3
אובלה 8402 — 265.7	+ 13	+ 183	296	3.88	157.2	4042	71	4
323 3.16	— 0.7	+ 3	281	3.63	155.4	4273	57	5
הפרה הכי טובה בשומן	+ 1.9	+ 35	297	3.76	180.5	4793	59	6
זקופה 8227 — 3.62	+ 3.7	— 135	289	3.65	172.4	4714	28	7
338 297.8	+ 21.4	+ 327	305	3.65	201.5	5546	29	8
	—	—	278	3.91	185.8	4748	10	9—11
	+ 1.1	+ 12	290	3.67	160.7	4378	299	5.4